

Н.Т. Дудик, Т.М. Зевченко

Уманський державний
педагогічний університет імені Павла Тичини

МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СВІТОВОГО ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Перехід до інтенсивного розвитку і сучасних науково-технічних та інформаційних технологій, включення України до світового освітньо-наукового простору спричиняє докорінну зміну вимог до освіти в цілому і до вищої освіти зокрема.

Експерти стверджують, що сучасний розвиток системи вищої освіти знаходиться під впливом двох мегатенденцій: масифікації і глобалізації. Під масифікацією розуміють, по-перше, розширення доступу людей, які належать до різних класових страт, націй і вікових категорій, до можливостей отримати вищу освіту; по-друге, зміни, які відбуваються у всій системі вищої освіти (у сфері керівництва навчальними закладами, змін навчальних програм і планів, фінансування, змін якості освітніх послуг і складу студентської аудиторії).

Глобалізація є процесом всесвітньої економічної, політичної, культурної і релігійної інтеграції та уніфікації. Це об'єктивний процес системного характеру, який охоплює всі сфери життя суспільства і завдяки якому світ стає тісно зв'язаним і залежним від усіх його суб'єктів. Основними наслідками глобалізації є світовий розподіл праці, міграція в масштабах всієї планети капіталу, робочої сили, виробничих процесів, зближення і злиття культур різних країн.

Ряд вітчизняних і зарубіжних учених описують сучасний освітній процес постіндустріального періоду: А.А. Вербицький, Б.Л. Вульфсон, А.Ю. Іщенко, М.М. Карпенко, В.Г. Кремень, В.І. Купцов, Т.В. Петрова, Є.С. Полат та інші, характеризуючи тенденції і процеси, які відбуваються у системі вищої освіти.

Основною метою навчання в сучасному вищому навчальному закладі є задоволення освітніх потреб конкретних слухачів, які орієнтовані на набуття компетентностей (умінь, знань, навичок, особистих якостей і ціннісних орієнтацій), необхідних для виконання ними своїх соціальних ролей і, власне, для розвитку самої особистості.

В розвинених країнах світу вищі навчальні заклади набувають все більше самостійності, перетворюючись в багаторівневі і багатофункціональні заклади, що забезпечують неперервну освіту людини протягом життя. Уміння організовувати своє навчання протягом усього життя (life-long learning) є найважливішою компетенцією випускника європейського вузу.

Тенденції і процеси, які відбуваються у сфері вищої освіти країн світу, визначаються наступними принципами: гуманізму, демократизму, мобільності, рівності, поетапності, системності, єдності і різноманітності.

Сучасний викладач вищої школи повинен мати фундаментальну підготовку із дисципліни, яка викладається, повинен виконувати дії і функції по організації навчання для досягнення різних цілей в різних умовах. До основних компетентностей викладача ВНЗ належать також такі основні уміння, як визначення освітніх потреб і рівня підготовки студентів, виявлення об'єму і характеру їх життєвого досвіду і можливостей його використання в процесі навчання, виявлення когнітивного і навчального стилів і психофізіологічних особливостей тих, хто навчається, використання різних методик і засобів психолого-педагогічної діагностики тих, хто навчається. Формат компетентності викладача передбачає такі основні знання, як теорія навчання, філософія і соціологія освіти, технології навчання, організаційні основи сфери освіти, історичний розвиток педагогічних концепцій та ідей, економічні і правові аспекти освіти, організації і технології дистанційної освіти, методики вивчення конкретних дисциплін. Викладач вузу повинен володіти навичками проведення діагностики знань студентів і обробки її результатів, навичками викладання, роботи з науковою і навчально-методичною літературою, роботи з

комп'ютером, організаційної роботи, розробки навчально-методичних матеріалів. Всі ці знання, уміння, навички, особисті риси характеру і ціннісні орієнтири необхідні для реалізації діяльності. Викладач, окрім фундаментальної підготовки з дисципліни, яку він викладає, повинен уміти організовувати навчальний процес з метою задоволення індивідуальних навчальних потреб студентів, формування у них компетентностей, необхідних для виконання професійних завдань у майбутньому, вмінь самовдосконалення і самонавчання протягом життя.

Дослідження систем освіти і прогнози розвитку вищої освіти свідчать про те, що освітнє середовище динамічно еволюціонує в усьому світі, про неперервне формування єдиного світового освітнього простору і в перспективі формування єдиної світової системи вищої освіти. Водночас глобалізація економіки, політики і культури підштовхує орієнтацію вищої освіти на глобальний ринок праці і технологій.

Література

1. Модернізація педагогічної освіти в європейському та євроатлантичному освітньому просторі: монографія / авт. кол.: Н.М. Авшенюк, В.О. Кудін, О.І. Огієнко та ін. – К. : Педагогічна думка, 2011. – 232 с.
2. Бейзеров В.А. Модели развития мировой системы высшего образования / В.А. Бейзеров // Иновации в образовании. – 2015, №9. – С. 11-18.
3. Змеев С.И. Компетенции и компетентности преподавателя высшей школы XXI века / С.И. Змеев // Педагогика. – 2012, № 5. – С. 69-74.
4. Майєр Н.В. Вимоги до сучасного викладача іноземних мов вищого навчального закладу / Н.В. Майєр // Іноземні мови. – 2013, №3. – С. 19-24.
5. Митрофанова В.А. Компетентносный подход в высшем образовании: подготовка профессорско-преподавательского состава / В.А. Митрофанова, Е.А. Пенькова // Иновации в образовании. – 2015, №6. – С. 50-

